

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 168 din 17.04.2024

Dosar nr.: 503/2022

Petiția nr.: 5354/01.08.2022

Petent: ...

Reclamat: ...

Obiect: Petentul reclamă o posibilă faptă de discriminare ca urmare a afirmațiilor jignitoare făcute în data de 28.07.2022, în cadrul sălii de ședințe a Consiliului Local al Municipiului Giurgiu de către parte reclamată: „*nu trăim în țigănie*”, „*noi o să luam 70% din ciuciu*”, „*vorbesc cu dumneavoastră că sunteți un om luminat la minte*”, „*discutați dracului serios*”, „*și care o să se ducă dracului*”, „*noiăștia de aici avem bani cât de cât să plătim*”.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul procedural ales al petentului

1. ...,

Numele, domiciliul ales și sediul părții reclamate

2. ...,

II. Procedura de citare

3. Având în vedere prevederile art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (republicată), Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, prin intermediul adreselor nr. 5354/11.08.2022, respectiv nr. 5606/11.08.2022, a citat părțile pentru data de 12.09.2022.

4. Totodată, prin citație, în urma analizării memoriului, petentul a fost informat de faptul că a fost invocată, din oficiu, excepția lipsei calității procesuale active, în baza art. 5 și art. 7 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor.

5. De asemenea, prin raportare la prevederile O.G. nr. 137/2000, republicată, având în vedere faptul că o persoană poate fi calificată ca având calitate procesuală activă în fața C.N.C.D. numai dacă îndeplinește cumulativ condițiile de a avea interes legitim în combaterea discriminării și de a avea calitate de reprezentant al unei persoane, grup de persoane sau comunitate împotriva căreia s-a săvârșit o faptă de discriminare, petentului i s-a solicitat să-și precizeze interesul în cauză.

6. Având în vedere prevederile art. 11 alin. (1) din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor, publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008, petentului i s-a solicitat să depună la dosar probele care vin în susținere propriilor afirmații, declarațiile martorilor la care face referire în cuprinsul petiției, semnate olograf de fiecare persoană în cauză.

7. Plicul adresat petentului a fost returnat la sediul instituției, astfel încât s-a procedat la comunicarea citației pe adresă de e-mail indicată de petent.

8. Prin adresa nr. 6971/04.10.2022, petentului i-a fost comunicat, în copie, punctul de vedere depus la dosar de partea reclamată. Totodată, petentul a fost informat de posibilitatea de a formula concluzii scrise în termen de 15 zile de la primirea prezentei adrese.

III. Susținerile părților

Susținerile petentului

9. Petentul a formulat memoriul înregistrat cu nr. 5354/01.08.2022, prin care a solicitat constatarea și sancționarea unei posibile fapte de discriminare, săvârșită la data de 28.07.2022, de către partea reclamată în calitate de consilier local al Mun. Giurgiu. Pe lângă constatarea faptei și aplicarea amenzii contravenționale, petentul solicită obligarea părții reclamate să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii.

10. În fapt, în data de 28.07.2022, petentul susține că reclamatul, în cadrul sălii de ședințe a Consiliului Local al Municipiului Giurgiu, a făcut următoarele afirmații: „*nu trăim în țigănie*”, „*noi o să luăm 70% din ciuciu*”, „*vorbesc cu dumneavoastră că sunteți un om luminat la minte*”, „*discutați dracului serios*”, „*și care o să se ducă dracului*”, „*noiăștia de aici avem bani cât de cât să plătim*”.

11. Petentul menționează că ședința s-a transmis live și de față au fost aleșii Consiliului Local al Municipiului Giurgiu, angajați ai primăriei, invitați din partea presei etc.

12. Petentul anexează link-ul cu ședința și susține că poate dovedi cele afirmate cu declarații scrise de martori.

13. Prin adresele nr. 6252/12.09.2022, respectiv nr. 6661/23.09.2022 și nr. 6662/23.09.2022, petentul a solicitat stadiul soluționării dosarului.

Susținerile părților reclamate

14. Partea reclamată a formulat adresa nr. 6720/27.09.2022, prin care și-a exprimat punctul de vedere cu privire la memoriul formulat de petent, invocând lipsa calității procesuale active a petentului.

15. Astfel, reclamatul apreciază că nu i-a fost adusă nicio critică cu privire la faptul că l-ar fi discriminat pe petent și, în această situație, acesta nu are calitatea atribuită de lege pentru a putea formula o petiție în conformitate cu dispozițiile O.G. nr. 137/2000.

16. Mai mult decât atât, reclamatul susține că petentul nu și-a menționat domiciliul legal așa cum prevede art. 11 alin. 1 lit. a) din procedură.

17. Prin urmare, reclamatul consideră că pentru soluționarea acestei excepții se impune ca petentul să demonstreze pe de o parte că a fost discriminat, iar pe de altă parte că este o persoană reală și poate fi identificat în raport cu alte persoane care poartă același nume.

18. Totodată, partea reclamată înțelege să invoce excepția lipsei obiectului petiției și susține că aceasta este vădit nefondată, raportat la domeniul de aplicare al prevederilor O.G. nr. 137/2000.

19. Pe fond, partea reclamată menționează că susținerile sale nu arată în niciun fel modul în care cuvintele exprimate au adus atingere unor mase de oameni. Cuvintele sale nu au avut ca scop și nu au vizat atingerea demnității sau crearea unei atmosfere intimidante, ostile, degradante, umile sau ofensatoare îndreptate împotriva unor persoane legate de apartenența acestora la o rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială defavorizată pentru ca expresiile verbale pe care le-a folosit să se încadreze în fapte de natură contravențională stabilite de OG. nr. 137/2000.

20. Cu privire la afirmația „*nu trăim în țigănie*”, reclamatul susține că această expresie nu

discriminează cetățenii romi și că a folosit cuvintele uzuale pe care orice om le folosește în limbajul comun, dar nu a adus atingere demnității umane și nu a avut intenția să ofenseze sau să discrimineze mai ales că discuția privea cu totul alt subiect.

21. Conform reclamatului, în municipiul Giurgiu există o populație semnificativă de romi și mulți sunt grupați în cartiere, iar el s-ar fi referit la faptul că zona despre care vorbea nu este în cartier de romi.

22. În ceea ce privește afirmația „*noi o să luăm 70% din ciuciu*”, reclamatul susține că a folosit cuvântul cu sensul de „*nimic/deloc*”.

23. Referitor la afirmația „*vorbesc cu dumneavoastră că sunteți un om luminat la mine*”, reclamatul susține că nu a avut intenția de a discrimina și doar a făcut un compliment unei persoane, dar asta nu înseamnă că a discriminat ceilalți participanți la ședință.

24. Cu privire la afirmațiile „*discutați dracului serios*” și „*o să se ducă dracului*”, reclamatul susține că nu poate fi vorba despre o discriminare și își cere scuze pentru limbajul folosit în cadrul ședinței.

25. Totodată, reclamatul susține că afirmația „*noiăștia de aici avem bani cât de cât să plătim*” se referă la faptul că persoanele cu anumite venituri nu pot suporta taxe majorate sau impozite și, astfel, în calitate de reprezentant al unei autorități publice locale, trebuie să țină cont de acest aspect.

26. Față de aspectele prezentate și dispozițiile legale invocate, reclamatul solicită respingerea memoriului formulat de petent.

IV. Motivele de fapt și de drept

Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

27. Prevederile legislative și jurisprudența relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României

Art. 1 Statul român: „(...) (3) *România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate (...)*”

Art. 4 Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni: „(...) (2) *România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.*”

Art. 16 Egalitatea în drepturi: „(1) *Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.*

(2) *Nimeni nu este mai presus de lege. (...)*”

Art. 29 Libertatea conștiinței: „(1) Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nici o formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) Libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.”

Art. 30 Libertatea de exprimare: „(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.”

O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare:

Art. 2 alin. 8: „Prevederile prezentei ordonanțe nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație.”

Art. 15 Dreptul la demnitatea personală: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

Art. 10 Libertatea de exprimare: „1. Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

Art. 14 Interzicerea discriminării: „Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta Convenție trebuie să fie asigurată fără nicio deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Art. 17 Interzicerea abuzului de drept: „Nici o dispoziție din prezenta convenție nu poate fi interpretată ca implicând, pentru un stat, un grup, sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decât acelea prevăzute de aceasta convenție.”

Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale atestă faptul că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.”

Recomandarea de politică generală ECRI nr. 15 privind combaterea discursului de ură adoptată de Comisia Europeană împotriva rasismului și intoleranței (ECRI) la 8 decembrie 2015 – extras: „Având în vedere că discursul de incitare la ură trebuie înțeles în sensul prezentei recomandări de politică generală ca advocacy, promovare sau incitare, sub orice formă, a denigrării, a urii sau a defăimării unei persoane sau a unui grup de persoane, precum și orice hărțuire, insultă, stereotipuri negative, stigmatizare sau amenințare cu privire la o astfel de persoană sau grup de persoane, precum și justificarea tuturor tipurilor de

exprimare anterioare, pe motiv de „rasă”, origine națională, religie, apartenență.”

Pactul internațional din 1966 privind drepturile civile și politice (ICCPR)

Articolul 19: „1. Orice persoană are dreptul să-și exprime opiniile fără să intervină. 2. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare; acest drept include libertatea de a căuta, de a primi și de a transmite informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, pe cale orală, scrisă sau tipărită, sub formă de artă, sau prin orice alt mijloc de comunicare la alegerea sa. 3. Exercițarea drepturilor prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol poartă cu sine sarcini și responsabilități speciale. Prin urmare, aceasta poate fi supusă anumitor restricții, însă acestea nu pot fi decât prevăzute de lege și sunt necesare:

(a) pentru respectarea drepturilor sau a reputației altora;

(b) pentru protecția securității naționale sau a ordinii publice (ordre public) sau a sănătății publice sau a moralității.”

Articolul 20: „1. Orice propagandă pentru război va fi interzisă de lege. 2. Orice advocacy de ură națională, rasială sau religioasă care constituie incitare la discriminare, ostilitate sau violență este interzisă prin lege.”

Principiile de analiză

28. Curtea Constituțională a statuat în mod constat că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”. Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă: la **situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**, la **situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat*”.

29. Prin urmare, se poate vorbi de o posibilă discriminare directă în condițiile în care o persoană este tratată în mod nefavorabil, prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară, iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria „*criteriului protejat*”.

30. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții: existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință; existența unui criteriu de discriminare; existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat; tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege; existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile.

31. *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale* (cunoscută în general sub denumirea de *Convenția europeană a drepturilor omului*, în continuare *Convenția*) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare.

32. Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa, libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care *Convenția* subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

33. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie să îndeplinească următoarele condiții, elemente care sunt analizate în ordinea care urmează:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;

- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin:
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;
- legitimitatea restrângerii, care trebuie să fie prevăzută de *Convenție* (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);
- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

34. Prin urmare, eventuala limitare a dreptului la exprimare trebuie să fie expres prevăzută de lege (prevedere legală care, la rândul ei, trebuie să fie previzibilă și accesibilă), să urmărească un scop legitim, să fie necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit¹.

35. Astfel, pentru o analiză completă, trebuie analizate punctual cerințele impuse de C.E.D.O., după cum urmează.

Ingerința să fie prevăzută de lege

36. Prima cerință, cea a existenței unei prevederi legale, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

37. Cu toate acestea, Colegiul apreciază că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2 alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia *„prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la liberă exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”*.

38. Colegiul apreciază că ambele texte normative sunt previzibile și accesibile, protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

39. Raportat la a doua cerință, scopul legitim urmărit prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de etnia acestora.

40. Protecția demnității unei persoane aparținând unei categorii de persoane, minorități sau chiar a unei comunități, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcarea demnității umane, ca drept constituțional protejat, conținutul declarațiilor publice în discuție, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele prevăzute de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată: un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură; ori un comportament care are

¹ Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801

ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de etnia căruia îi aparține.

41. Colegiul director constată că primele două condiții (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.

Necesitatea ingerinței

42. Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare este necesară într-o societate democratică.

43. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („*pressing social need*”).

44. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere.²

45. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marja de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO³.

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

46. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, C.E.D.O. a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu, dintre care le redăm pe cele ce urmează:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale;
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător;
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități.

Aplicarea principiilor la speță

47. În fapt, Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra unei posibile fapte de discriminare ca urmare a afirmațiilor jignitoare făcute în data de 28.07.2022, în cadrul sălii de ședințe a Consiliului Local al Municipiului Giurgiu de către parte reclamată: „*nu trăim în țigănie*”, „*noi o să luam 70% din ciuciu*”, „*vorbesc cu dumneavoastră că sunteți un om luminat*”

² Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.

³ Vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49.

la minte”, „discutați dracului serios”, „și care o să se ducă dracului”, „noi aștia de aici avem bani cât de cât să plătim”.

48. În ceea ce privește excepția lipsei calității procesuale active din prisma lipsei interesului (invocată prin citația adresată petentului înregistrată cu nr. 5354/11.08.2022, respectiv de partea reclamată prin punctul de vedere formulat) și excepția obiectului vădit nefondat, Colegiul director le respinge ca neîntemeiate.

49. Raportat la excepția lipsei calității procesuale active din prisma interesului, Colegiul director reține că, în speță, petentul a adresat C.N.C.D. o sesizare, prin care a solicitat sancționarea pentru discriminare a persoanei reclamate.

50. În acest sens, Colegiul director reține prezentarea contextului în care au intervenit faptele de pretinsă discriminare reclamate, în timp ce, prin solicitările formulate, petiția se circumscrie stric competenței CNCD, care este ținut a examina respectivele fapte strict prin prisma propriilor atribuții și competențe.

51. Mai mult decât atât, raportat la prevederile art. 20 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, petentul a dobândit calitate procesuală activă din prisma interesului, având în vedere că este domiciliat în județul Giurgiu și partea reclamată a făcut afirmațiile, care reprezintă obiectul prezentei sesizări, în calitate de consilier local al Mun. Giurgiu.

52. Concret, Colegiul reține că, în data de 28.07.2022, petentul susține că reclamatul, în cadrul sălii de ședințe a Consiliului Local al Municipiului Giurgiu, a făcut următoarele afirmații: *„nu trăim în țigănie”, „noi o să luăm 70% din ciuciu”, „vorbesc cu dumneavoastră că sunteți un om luminat la minte”, „discutați dracului serios”, „și care o să se ducă dracului”, „noi aștia de aici avem bani cât de cât să plătim”.* Totodată, petentul menționează că ședința s-a transmis live și de față au fost aleșii Consiliului Local al Municipiului Giurgiu, angajați ai primăriei, invitați din partea presei etc.

53. În drept, coroborat actului normativ care reglementează prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare precum și atribuțiile și domeniul de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director trebuie să analizeze în ce măsură obiectul petiției este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

54. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al O.G. nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat că jurisdicția exercitată de C.N.C.D. este administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile din litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

55. Examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care mesajul transmis de partea reclamată prin afirmațiile făcute în data de 28.07.2022, ar fi putut aduce atingere dreptului la imagine al petentului prin lezarea demnității, astfel cum prevede art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

56. Concret, pe fond, Colegiul este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate personală, iar analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, s-ar impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

57. Având în vedere necesitatea analizei limitei dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate, Colegiul director s-a raportat la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O.).

58. În scopul de a determina dacă afirmațiile reclamatului, obiect al prezentei sesizări, încalcă dreptul la demnitate al petentului, Colegiul va examina: obiectivul urmărit de reclamat, contextul în care a avut loc, conținutul afirmațiilor, rolul în societate al persoanei, autor al afirmației.

59. Obiectivul urmărit de reclamat este important, astfel că se va analiza dacă acesta a dorit să realizeze portretizarea persoanelor care aparțin etniei rome într-o ipostază degradantă. În acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina a părții reclamate, acest aspect nu are relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

Conținutul și contextul în care au avut loc afirmațiile

60. Colegiul reține că afirmațiile reclamate de către petent au fost făcute în cadrul sălii de ședințe a Consiliului Local al Municipiului Giurgiu, partea reclamată exprimându-și public opinia față de cetățenii care aparțin etniei rome.

61. Trebuie reamintită jurisprudența bine stabilită a CEDO conform căreia, pentru a aprecia existența unei „*nevoi sociale imperioase*”, care să justifice o ingerință în exercitarea libertății de exprimare, trebuie să se facă distincția între fapte și judecăți de valoare. Dacă materialitatea primelor poate fi dovedită, ultimele nu se pretează la o demonstrare a exactității lor (a se vedea, printre altele, Cumpănă și Mazăre împotriva României [MC], nr. 33.348/96, § 98, CEDO 2004-XI, și De Haes și Gijssels împotriva Belgiei, Hotărârea din 24 februarie 1997, Culegere 1997-I, p. 235, § 42).

62. Astfel, oricine dorește să-și exercite drepturile în temeiul art. 30 din Constituția României, respectiv art. 10 din CEDO este supus unor obligații și responsabilități, cum ar fi cea de a se abține de la a transmite mesaje care rănesc pe alții fără motiv.

63. Colegiul apreciază că în prezenta cauză, raportat la afirmațiile părții reclamate, nu s-a depășit sfera libertății de exprimare, modul de exprimare nefiind unul denigrator, care să presupună elemente de incitare la ură îndreptate persoanelor care aparțin minorității rome.

64. Prin urmare, în cauză nu se justifică limitarea libertății de exprimare în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit, mai ales în condițiile în care nu există elemente de incitare la ură pe criteriul indicat de petent.

65. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se „hrănește” din libertatea de exprimare” (*ibidem*, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul declarației este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

Rolul în societate al persoanelor, autori ai afirmației

66. Colegiul director se raportează în analiza limitelor libertății de exprimare la calitatea reclamatului, care, în aprecierea Colegiului, a manifestat responsabilitate în ceea ce privește exprimarea în spațiul public.

67. De asemenea, în luarea deciziei, Colegiul director se raportează la art. 30 din *Constituția României* care asigură libertatea de exprimare, și prevede, în același timp, și limitele acestei libertăți.

68. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona

literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice.

69. Cu toate acestea, exercitarea libertății de exprimare comportă și limite, printre acestea regăsindu-se și dreptul la imagine, fapt pentru care este important a se vedea dacă un subiect incomod sau sensibil spre exemplu, contribuie la o dezbatere de interes public.

Concluzii

70. În speța de față, raportat la obiectul petiției, Colegiul director apreciază că afirmațiile făcute de partea reclamată exprimă judecăți de valoare sau opinii și nu se încadrează într-un discurs al urii și violenței și nu conțin amenințări la adresa integrității fizice/psihice a persoanelor care aparțin minorității rome.

71. În consecință, având în vedere efectele pe care le-a avut în mod concret, în sensul că respectivele afirmații nu au fost de natură să incite la ură împotriva persoanelor care aparțin minorității rome, așa cum încearcă să insinueze aceasta, Colegiul director apreciază că răspunderea nu este cea specifică obiectului prezentei cauze, contravențională în sensul art. 15 din O.G. nr. 137/2000, ci, eventual, poate face obiectul analizei unui alt tip de răspundere civilă.

72. Mai mult, Colegiul apreciază că nu se poate constata o faptă de discriminare întrucât afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Respingerea excepției lipsei calității procesuale active din prisma lipsei interesului;
2. Respingerea excepției obiectului vădit nefondat, invocată de partea reclamată;
3. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, afirmațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare, prevăzute de art. 2 alin. 8 din același act normativ;
4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN– Membru

Red.: A.D.

Data redactării: 24.07.2024

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.